

11. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

12. Щодо діяльності державної служби зайнятості у січні-лютому 2017 року: аналіт. записка URL: <http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=401365>.

13. Bell D. The coming of post-industrial society: A venture of social forecasting. New York: Basic Books. 506 p.

14. Brynjolfsson E., McAfee A. Race Against The Machine: How the Digital Revolution is Accelerating Innovation, Driving Productivity, and Irreversibly Transforming Employment and the Economy. Cambridge: The MIT Center for Digital Business. 2012. 98 p.

15. Tapscott D. Grown up digital: how the net generation is changing your world. New York: McGraw-Hill, 2009. 368 p.

Надійшла до редколегії 11.05.2017 р.

УДК 35.08

ПУБЛІЧНА СЛУЖБА В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ КОМІСІЇ

Щегорцова В. М.,

к. держ. упр., доц., доцент кафедри державного управління,

Харківський регіональний інститут державного управління

Національної академії державного управління при Президентові України,

м. Харків

Охарактеризовано публічну службу в Європейській Комісії. Розглянуто класифікацію посад євровичовників, процедури конкурсного відбору та кар'єрного зростання, матеріального забезпечення.

Ключові слова: Європейський Союз, Європейська Комісія, публічна служба в Європейській Комісії.

Shchegortsova V. M.,

PhD in Public Administration, Associate Professor,

Associate Professor of Public Administration Department, KRI NAPA, Kharkiv

PUBLIC SERVICE IN EUROPEAN COMMISSION

The paper characterizes the public service in the European Commission. Classification of positions of the European officials, procedures for competitive selection and promotion, and their financial security have been considered.

Key words: European Union, European Commission, public service in European Commission.

Після створення Європейського об'єднання вугілля і сталі шість країн Європи – Німеччина, Бельгія, Франція, Італія, Люксембург, Нідерланди – 60 років тому, 25 березня 1957 р. підписали так званий Римський договір. Цей договір створив Європейське економічне співтовариство задля розширення сфери співпраці між шістьма державами-засновницями, для більш тісного союзу між народами у сфері митниці, спільного ринку, вільного пересування людей, послуг і капіталу. Цим договором були утворені такі нові інститути: Європейська Комісія, Рада Міністрів, Європейська асамблея (Європарламент), Європейський економічний і соціальний комітет, Суд Європейських співтовариств. На сьогодні до Європейського Союзу входять 28 країн зі спільним населенням більше 508 млн людей, що прагнуть закріпити мир та добробут своїх народів, цінності поваги до людської

© Щегорцова В. М., 2017

гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та поваги до прав людини. Європейський Союз діє через систему наднаціональних інституцій: Європейський парламент, Європейська Рада, Рада Європейського Союзу, Європейська Комісія, Суд Європейського Союзу, Європейський суд аудиторів та Європейський центральний банк. Політику Європейського Союзу проводять публічні службовці, які служать на благо народів Європейського Союзу.

У науковій літературі з державного управління питаннями зарубіжного досвіду організації публічної служби займалися такі дослідники, як С. Газарян, С. Дубенко, Т. Желюк, Н. Липовська, В. Малиновський, Н. Нижник, О. Оболенський, В. Олуйко, Л. Пашко, С. Серьогін, В. Сороко, С. Хаджирарева та ін. Однак детального дослідження щодо категорій посад, кар'єри, матеріального забезпечення публічних службовців Європейської Комісії на сьогодні не існує.

Мета статті полягає в охарактеризуванні публічної служби в Європейській Комісії.

Європейська Комісія – це виконавчий орган Європейського Союзу, вона реалізовує стратегії розвитку ЄС. В Європейській Комісії працює близько 33 тис. публічних службовців та інших співробітників. Основним завданням єврослужбовців є розроблення проектів законів та їхнє представлення Європейському парламенту, розроблення програм фінансування й щорічного бюджету. Основними компетенціями публічних службовців Європейської Комісії є:

- розроблення нових нормативно-правових актів та їхнє представлення на розгляд Ради та Парламенту;
- розроблення та реалізація програм політики Союзу;
- підготовка угод між ЄС та іншими країнами.

На євровичовників покладено завдання з реалізації пріоритетних напрямів роботи Європейської Комісії [2]:

- розвиток економічного і валютного союзу;
- підтримка стабільності єдиної валюти, державних фінансів та соціальної справедливості;
- забезпечення дотримання верховенства закону і встановлення зв'язків між європейськими судовими системами;
- стимулювання інвестицій для створення робочих місць;
- покращання вільної торгівлі ЄС і США;
- використання повною мірою можливостей для адміністрування, що надаються Інтернетом;

- упровадження заходів щодо безпечної, доступної та стійкої енергії та ін.

Публічні службовці Європейської Комісії готують законодавчі пропозиції та подають їх компетентним комісарам і відповідному кабінету. Далі єврокомісар подає законопроект на "Коледжі" Європейської Комісії, і приймається рішення колективно. Єврокомісари та європейські чиновники мають колективну відповідальність за рішення, прийняті Комісією. Європейський чиновник повинен у будь-який час підтримувати об'єктивний і неупереджений дух в інтересах спільноти та громадськості. Це пов'язано з тим кодексом поведінки, правилами і принципами з усіх питань, що стосуються його діяльності і відносин з громадськістю, пресою, громадянського суспільства та ін. У своїй діяльності євровичовник керується такими основними принципами: ефективність; етика поведінки; прозорість.

Європейські чиновники обіймають посади у структурних підрозділах Європейської Комісії – департаментах. Європейська Комісія має 26 головних департаментів, кожен з яких відповідає за певну сферу європолітики: клімат, економіка, конкуренція, сільське господарство, фінанси та ін.

Посади публічної служби в Європейській Комісії класифікують за трьома категоріями: адміністратори (AD), асистенти (AST) і секретарі/клерки (AST/SC).

Адміністратори (AD) відіграють вирішальну роль у законодавчому та бюджетному процесі Європейського Союзу: вони займаються координацією економічних рекомендацій держав-членів, беруть участь у переговорах із країнами за межами ЄС щодо вкладу у функціонування спільної політики або перевірки правильної інтерпретації та ефективного застосування законодавства Співтовариства. Посади адміністраторів передбачають, навіть на початку кар'єри, високий рівень відповідальності. Для вступу на посади адміністраторів Європейської Комісії кандидати повинні обов'язково відповідати визначеним критеріям професійної компетентності: особисті якості (лідерський потенціал, стресостійкість), знання менеджменту, здатність до комунікації, аналітичне мислення, знання з управління персоналом, здатність до командної роботи.

Асистенти (AST) відіграють важливу роль у внутрішньому управлінні Комісії, у т. ч. в бюджетних і фінансових питаннях, у галузі управління персоналом та у сфері інформаційних технологій і документації. Вони також можуть зробити свій внесок у здійснення політики в різних сферах діяльності ЄС, надають адміністративні або допоміжні послуги і забезпечують функціонування організаційної структури Європейської Комісії.

Секретарі/клерки (AST/SC) забезпечують технічну підтримку однієї/одного або декількох осіб або підрозділів у департаментах Європейської Комісії. Їхні функції зводяться здебільшого до оброблення й поширення інформації.

Вступ на публічну службу до Європейської Комісії передбачає низку привілеїв:

- зайнятість протягом трудового життя з можливістю постійного кар'єрного зростання;
- престижна і цікава робота, можливість своєю працею впливати на розвиток демократії та добробуту народів Європи;
- можливість працювати з людьми з усієї Європи і постійно подорожувати;
- конкурентна заробітна плата, можливості отримання матеріальної допомоги, набір соціальних гарантій;

Публічні службовці Європейської Комісії відбираються на основі відкритих конкурсів, організованих Європейським бюро з відбору персоналу (EPSO). Оголошення про конкурс публікуються в Офіційному журналі і на сайті EPSO.

Конкурс складається з тестів і ситуаційних завдань, призначених для оцінювання компетентності кандидата. Повна процедура відбору, як правило, триває від п'яти до дев'яти місяців із дати публікації оголошення про конкурс. Пробні тести можна знайти на веб-сайті EPSO. Для успішного проходження конкурсу кандидати повинні продемонструвати свої навички, свої знання, своє почуття ініціативи та мотивації. Звичайно, до конкурсу не допускаються особи, які не відповідають критеріям компетентності посади (кваліфікація, професійний досвід та ін.), які опубліковано в офіційному бюлетені.

Загальними вимогами для проходження конкурсу на посади публічної служби Європейської Комісії є такі: мати громадянство держави – члена Європейського Союзу, мати глибокі знання однієї з офіційних мов Європейського Союзу та задовільного знання іншої з офіційних мов. Європейське бюро з відбору персоналу шукає кандидатів на вакантні посади двома шляхами: розглядаючи заявки тих, хто вже працює в Комісії, та аналізуючи подані резюме на офіційному сайті Комісії.

Службова кар'єра публічної служби Європейської Комісії передбачає 16 рангів. Наприклад, посади адміністраторів передбачають 5-й – 16-й ранги, посади асистентів – 1-й – 11-й ранги, посади секретарів/клерків – 1-й – 6-й ранги. Найвищий 16-й ранг характерний для вищих посад адміністраторів, причому досягнення такого високого рангу обов'язково передбачає стаж роботи в європейських інституціях.

Кожен ранг публічного службовця Європейської Комісії має п'ять ешелонів: посадові особи автоматично проходять від нижчого до вищого ешелону в межах рангу відповідно до стажу перебування на службі в установі. На момент призначення на посаду публічної служби Європейської Комісії чиновнику присвоюється найнижчий ранг його категорії посади та він обіймає найнижчий ешелон у межах свого рангу. За рішенням Європейського бюро з відбору персоналу (EPSO) єврочиновник, який уперше вступив на службу до Європейської Комісії, зважаючи на наявний уже у нього досвід роботи на публічній службі, може зайняти другий ешелон призначеного рангу.

Європейські чиновники поступово обіймають кожні два роки наступний вищий ешелон, після двох років стажу на останньому ешелоні вони переходять у наступний ранг, а далі проходять п'ять ешелонів цього рангу і так далі. Просування рангами публічного службовця продовжується доти, доки він не досягне найвищого рангу в межах своєї посади. Якщо чиновник бажає обійняти більш високу посаду в Європейській Комісії, йому необхідно подати заявку до Європейського бюро з відбору персоналу (EPSO) та проходити конкурс на обійняття вакантної посади. Слід відзначити, що найвищий 16-й ранг публічного службовця Європейської Комісії має три ешелони.

В Європейській Комісії традиційно склалася практика стажування перед призначенням на посаду публічної служби. Воно проходить протягом дев'яти місяців і в кінці передбачає оцінювання результатів роботи з рекомендаціями до зарахування/незарахування на посаду публічної служби Європейської Комісії.

Публічні службовці Європейської Комісії проходять щорічне оцінювання, результати якого впливають на проходження службової кар'єри, просування рангами та обійняття наступних ешелонів. За результатами щорічного оцінювання публічному службовцеві може бути запропоновано підвищення професійної компетентності за конкретними напрямками.

Чиновники, які обіймають посади категорії “асистенти” (AST), мають право позаконкурсного переходу на посади вищої категорії “адміністратори” (AD) через процедуру з назвою «сертифікація». Це дозволяє компетентним співробітникам, які продемонстрували свою здатність виконувати завдання на посадах адміністраторів, пройти професійне навчання та в кінці його пройти низку тестів, результати яких є підставою на перехід до вищої категорії посад.

Заробітна плата публічних службовців Європейської Комісії варіюється від 2 300 євро на місяць для новоприйнятих на роботу секретарів/клерків

AST/SC до 16 000 євро на місяць для адміністраторів AD, які досягли найвищого 16-го рангу. Посадові оклади публічних службовців щорічно індексуються з урахуванням інфляції та купівельної спроможності, що визначена в державах-членах. Посадовий оклад встановлюється залежно від рангу публічного службовця та категорії посади, яку він обіймає. Кожні два роки з переходом до вищого ешелону заробітна плата публічного службовця Європейської Комісії збільшується за встановленою схемою [1].

Чиновники, які були змушені покинути свою країну, щоб приїхати і працювати в Європейській Комісії, мають право на отримання допомоги з еквівалентної експатріації 16 % від встановленої заробітної плати.

Встановлено допомогу посадовим особам на підставі їхнього сімейного стану. До них відносяться: допомога на житло, допомога на дітей-утриманців, допомога на дітей дошкільного та шкільного віку. Ці доплати призначено для покриття витрат на переїзд сім'ї в результаті вступу одного з її членів на службу до Європейської Комісії.

Законодавчо встановлений вік виходу на пенсію публічних службовців Європейської Комісії – 66 років для посадових осіб, завербованих після 1 січня 2014 р., та 65 років для посадових осіб, прийнятих на службу до 1 січня 2014 р. Можливий ранній вихід на пенсію з 58 років або можна продовжувати працювати до 67 років, граничний вік перебування на службі в Європейській Комісії – до 70 років.

Розмір пенсії європейського чиновника визначається у відсотках від останнього посадового окладу, за кожний відпрацьований рік в Європейській Комісії публічний службовець отримує 1,8 %, але розмір пенсії не може перевищувати 70 % від останнього посадового окладу.

Посадові особи Європейської Комісії та члени їхніх сімей мають право на медичне страхування Європейського співтовариства, яке відшкодовує витрати на медичне обслуговування в розмірі 80 % від заробітної плати публічного службовця. Таке страхування повністю покриває витрати у результаті нещасних випадків і професійних захворювань. Розмір страхового внеску складає близько 2 % від основної заробітної плати публічного службовця.

Чиновники Європейської Комісії звільняються від сплати податку на національний дохід. Зарплати, що виплачуються в Комісії, обкладаються податком із прибутку, який йде безпосередньо в бюджет Європейського Союзу.

Посадові особи Європейської Комісії мають право на 24 дні щорічної відпустки. Додатково до відпустки надаються дні на подорож, що необхідні для подолання відстані між країною походження та місцем роботи чиновника. Встановлено також спеціальні відпустки в разі шлюбу, смерті або тяжкої хвороби близької людини, народження дитини та ін. У виняткових випадках посадові особи можуть також подати заяву на відпустку без оплати з особистих причин.

Європейська Комісія – це організація, у якій пріоритетними є цінності щодо підтримки здорового професійного життя, а також особистого і сімейного життя. Низку заходів розроблено та затверджено нормативно-правовими актами, що гарантують публічним службовцям дотримання вищезазначених цінностей. Зокрема, єврочиновники мають право на батьківську відпустку і відпустку за сімейними обставинами, надійну інфраструктуру для догляду та виховання дітей і організації сучасного робочого місця. Багато з цих

заходів було введено або вдосконалено після набрання чинності новими положеннями про персонал у травні 2004 р. Особливо слід відзначити, що матері мають право на отримання 20 тижнів відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами, а батькам надається відпустка до 10 вихідних днів без втрати заробітної плати. Крім того, планується також ввести батьківську відпустку тривалістю шість місяців на кожну дитину, що оплачуватиметься в розмірі базової місячної допомоги.

Європейська Комісія реалізовує комплексний підхід до всіх аспектів добробуту проходження служби: співробітники Комісії та члени їхніх сімей мають доступ до багатьох рекреаційних клубів, спортивних і культурних закладів (легка атлетика, танці, театр, мистецтва і мовні обміни).

Публічна служба в Європейській Комісії являє собою мультикультурне робоче середовище, що робить Комісію унікальною організацією в світі. Європейська Комісія має унікальний персонал, адже в ній працюють публічні службовці з різних країн, які є представниками різних культур, мов та соціумів. Ця різноманітність віддзеркалює сам образ Європейського Союзу як ядра європейських мов і культур.

Список використаних джерел

1. Державна служба Європейської Комісії. URL: http://ec.europa.eu/civil_service/job/managers/index_fr.htm.
2. Офіційний сайт Європейської Комісії. URL: https://ec.europa.eu/commission/index_en.

Надійшла до редколегії 13.03.2017 р.